

Kaip ir kur laikyti vaistus?

Vonios spintelėje. Miegamajame, komodoje prie lovos. Viename iš virtuvėje esančių stalčių. Dėžutėje ant lentynos. Tai – kelios dažniausios vietos, kur žmonės laiko vaistus. Tačiau vaistai – ne saldainiai, kad juos būtų galima laikyti bet kur, bet kaip, bet kokiomis sąlygomis. Ką vertėtų žinoti?

Faktą, kad vaistinėje namie labai dažnai neturi vienos „nuolatinės“ vietos, nuginčyti būtų nelengva, nes vaistus daugelis žmonių išties neretai sumeta, kur papuola: dalis preparatų nugula į artimiausią stalčių, dalis – į spintelę ar dar kur kitur. Viskas priklauso nuo to, ar vaistas vartojamas nuolat (toku atveju jis visad bus po ranka), ar tik ūmiai sunegalavus.

Kaip tvirtino Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos (VVKT) specialistai, kalbant apie tinkamą vaistų laikymą, vertėtų atkreipti dėmesį į kelis svarbius dalykus.

- Vaistų nepatartina laikyti spintelėje vonios kambaryje, nes ši patalpa dažniausiai būna labai drėgna.
- Taip pat vaistams laikyti netinkama vieta yra ir ta, kuri būna nuolat apšviečiama saulės šviesos ar kur itin šilta (ar šalta), tad nederėtų dėžutės su vaistais statyti ant palangės, arti radiatoriaus.
- Vaistus rekomenduojama laikyti atskirai nuo kitų buityje vartojamų preparatų, geriausia originalioje gamintojo pakuotėje, kad po ranka visada būtų jų vartojimo instrukcija, būtų aiškus tinkamumo vartoti terminas, galimi šalutiniai poveikiai.
- Jokiu būdu negalima vartoti tų vaistų, jei pastebima, kad jų galiojimo terminas jau pasibaigęs. Pasenę vaistai gali nesuveikti taip, kaip reikia arba dar blogiau – jais galima apsinuodyti.
- Taip pat nereikėtų skirtingų preparatų dėti į tą pačią dėžutę, nes kyla rizika juos supainioti ir vartoti ne tuos, kurių reikia.

Daugumai vaistų laikyti tinka kambario temperatūra

Didžioji dalis vaistų, skirtų gydytis namų sąlygomis, gali būti laikomi ne aukštesnėje kaip 25°C arba, kitaip tariant, kambario temperatūroje iki jų tinkamumo vartoti pabaigos. Tačiau kai kuriais atvejais vaistas turi būti laikomas šaldytuve. Kiekvieno vaisto laikymo sąlygos yra surašytos vaisto pakuotės lapelio gale, 5-me skyrelyje „Kaip laikyti vaistą“, todėl labai svarbu šią informaciją perskaityti ir laikytis nurodymų. Vaisto laikymo sąlygos yra nurodomos ir ant vaisto dėžutės.

Kiekvieno vaisto saugojimo sąlygas ir tinkamumo vartoti trukmę nustato vaisto gamintojas, atlikdamas daugybę tyrimų, vadovaudamasis tam tikromis taisyklėmis, tad visa ta informacija, esanti pakuotės lapelyje, yra pagrįsta. Beje, lapelyje visada bus parašyta ir kur padėti nereikalingus ar nustojučius galioti vaistus, akcentuojama, kad pastebėjus tam tikrus vaisto pakitimo požymius (pavyzdžiui, pakitusi spalva, atsiradusios pašalinės dalelės), vaisto vartoti nebegalima.

Kai kurių vaistų galiojimo trukmė sutrumpėja juos atidarius

Svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad kai kuriems vaistams galiojimo trukmė yra sutrumpinama pradėjus juos vartoti. Kai kuriais atvejais ant vaisto pakuotės, taip pat vaisto informaciniame lapelyje būna nurodytos ir skirtingos jo laikymo sąlygos bei tinkamumo vartoti trukmė, pavyzdžiui, tinkamumo vartoti trukmė, vaistą laikant šaldytuve, - 2 metai, o pradėtos vartoti dozės – ne ilgiau kaip keliolika dienų, preparatą laikant ne aukštesnėje kaip 25°C temperatūroje. Ši informacija ypač svarbi, nes, remiantis tyrimų duomenimis, nustatyta, kad vaistas kambario temperatūroje kokybės reikalavimus išlaiko žymiai trumpiau nei šaldytuve. Dažniausiai tai būna taikoma biologinės kilmės vaistams (pavyzdžiui, kai kuriems insulinams).

Daugiadozėje pakuotėje esantiems cheminiams vaistams, tokiems kaip akių lašai ar tepalai,

dažniausiai irgi yra nurodomas gerokai trumpesnis tinkamumo vartoti laikas pradėjus juos vartoti, bet rekomenduojama vaisto laikymo temperatūra dažniausiai nesiskiria. Tokiems vaistams yra reglamentuotas, tyrimais pagrįstas jų individualus tinkamumo laikas pradėjus vartoti. Todėl labai svarbu perskaityti šią informaciją ir laikytis nurodymų, kad būtų vartojamas kokybiškas vaistas.

Kas nutiktų, jei nepastebėtume ar nekreiptume dėmesio į tai, kiek galioja vaistas, šį pradėjus vartoti? Dažniausiai kažko itin blogo tikriausiai nenutiktų, nelygu koks vaistas, tačiau tam tikras rizikos laipsnis visada yra. Pavyzdžiui, akių lašai, pastaruosius vartojant kiekvieną dieną po keliskart, po tam tikro laiko gali užsiteršti aplinkoje esančiais mikroorganizmais, ypač jei vaisto sudėtyje nėra konservantų. Tokiu atveju, laikui bėgant, tirpale gali jų pavojingai prisidauginti ir dėl to pacientas gali turėti tam tikrų pasekmių – gali prasidėti akių infekcija. Taigi, visada reikia perskaityti pakuotės lapelio informaciją ir laikytis nurodymų, nes vaisto kokybė užtikrinama tik tam tikromis sąlygomis, kurios yra pagrįstos tyrimų duomenimis.

O jei vaistus tenka pasiruošti patiems? Ką derėtų žinoti?

Kai kuriuos vaistus prieš vartojant reikia pasiruošti patiems, t. y. iš miltukų arba granulių padaryti geriamą suspensiją. Tokiais atvejais būtina viską daryti taip, kaip parašyta pakuotės informaciniame lapelyje. Taip pat labai svarbu griežtai laikytis nurodytų vaisto laikymo sąlygų, stebėti preparato tinkamumo laiką. Kad nekiltų abejonių dėl vaisto laikymo trukmės, patartina ant buteliuko etiketės užrašyti suspensijos paruošimo datą. Paprastai antibiotikų suspensijos buteliuke būna tiek, kad užtektų visam gydymo kursui. Kai kuriais atvejais paruoštą suspensiją rekomenduojama laikyti šaldytuve ir tai yra pagrįsta gamintojo atliktais vaisto stabilumo tyrimų duomenimis, todėl patartina laikytis šios rekomendacijos.